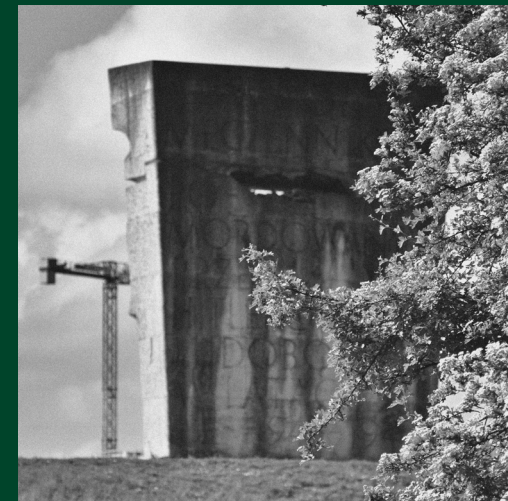

Muzeum KL Plaszow Raport z działań w 2025 roku

KL Plaszow Memorial Museum Report on Activities in 2025

Muzeum KL Plaszow Raport z działań w 2025 roku

KL Plaszow Memorial Museum Report on Activities in 2025

MUZEUM
KL PLASZOW

Muzeum KL Plaszow Raport z działań w 2025 roku

**KL Plaszow
Memorial Museum
Report on Activities
in 2025**

Niniejszy raport z działań Muzeum KL Plaszow podsumowuje prace muzeum w piątym roku działalności instytucji. W 2025 roku na terenie miejsca pamięci KL Plaszow, bazując na wystawie plenerowej, prowadziliśmy działania edukacyjne i wydarzenia, realizowane często w partnerstwie z innymi instytucjami i organizacjami.

W 2025 roku najważniejszym zadaniem muzeum było kontynuowanie prac nad budową muzeum – tj. budynku Memoriału wraz z otoczeniem. Na ten cel, jak również na adaptację Szarego Domu na cele muzealne, wykonanie wystawy stałej w obu budynkach i udostępnienie jej odwiedzającym Muzeum otrzymało wsparcie z Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS).

Muzeum kontynuowało także działalność wydawniczą oraz prace nad budową kolekcji archiwalno-fotograficznej. Bardzo dziękujemy za Państwa wsparcie naszej pracy podczas realizacji różnorodnych działań muzealnych.

Monika Bednarek
Dyrektor Muzeum KL Plaszow

This report on activities of the KL Plaszow Memorial Museum summarizes work done by our institution in the fifth year of its operation. Based on our outdoor exhibition, we offered in 2025 on the KL Plaszow memorial site educational activities and events, frequently held in partnership with other institutions and organizations.

The most important task carried out by the Museum in 2025 was the construction of its Memorial building with surrounding facilities. This objective of our Museum, along with the adaptation of the Grey House for museum purposes, mounting a permanent exhibition in both buildings and its opening to visitors, are co-financed from the European Funds for Infrastructure, Climate and Environment 2021-2027 (FEnIKS).

The Museum also continued its publishing activity and work on building up its archive and photographic collection. A big thanks to all of you who supported our work on a variety of museum projects.

Monika Bednarek
Director
of the KL Plaszow Memorial Museum

<<

W Raporcie Muzeum KL Plaszow 2025 umieszczone są fragmenty relacji byłych więźniów obozu, które znalazły się na wystawie towarzyszącej wydarzeniu „Pamięć/Zachor”. Więcej o wydarzeniu na s. 15.

The KL Plaszow Museum Report 2025 includes excerpts from the testimonies of former camp prisoners, which were featured in the exhibition accompanying the 'Memory/Zachor' event. More about the event on p. 15.

Wydarzenia w 2025 roku

Events in 2025

Muzeum KL Plaszow w 2025 roku zrealizowało wiele działań w partnerstwie z innymi instytucjami kultury, muzeami i organizacjami pozarządowymi. Współpracowaliśmy przede wszystkim z Gminą Wyznaniową Żydowską w Krakowie, Muzeum Krakowa, Festiwałem Kultury Żydowskiej, JCC Centrum Społeczności Żydowskiej w Krakowie, United States Holocaust Memorial Museum, Żydowskim Muzeum Galicja oraz Muzeum Martyrologicznym w Żabikowie. Często w jednym projekcie współpraca łączyła kilku naszych partnerów.

The KL Plaszow Memorial Museum completed in 2025 numerous tasks in partnership with other cultural institutions, museums and non-governmental organizations. We continued cooperation especially with the Jewish Religious Congregation of Kraków, the Kraków Museum, the Jewish Culture Festival, the JCC Jewish Community Centre of Kraków, the United States Holocaust Memorial Museum, the Galicia Jewish Museum, and the Martyrs' Museum in Żabikowo. Frequently multiple partners of our Museum joined us in work on a single project.

^ Zespół United States Holocaust Memorial Museum wraz z projektantami nowej wystawy stałej zwiedza miejsce pamięci KL Plaszow, 9 maja 2025

United States Holocaust Memorial Museum team with the designers of this Museum's new permanent exhibition visiting the KL Plaszow memorial site on 9 May 2025

∨ Wizyta przedstawicieli placówek zajmujących się miejscami pamięci dotyczącymi II wojny światowej w Nadrenii Północnej-Westfalii, 15 maja 2025

A visit by representatives of institutions established to preserve memorial sites related to World War II in North Rhine-Westphalia, 15 May 2025

Kalendarium wybranych wydarzeń

A calendar of selected events

<< | >>

19.01.2025 - „Śpiew za drutami” - spektakl poetycki na podstawie zbioru wierszy Henryki i Ilony Karmel, więzionych w KL Płaszów, wystawiony z okazji Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu w Żydowskim Muzeum Galicja w Krakowie we współpracy z Gminą Wyznaniową Żydowską w Krakowie, Wydawnictwem Austeria, Taube Center for Jewish Life & Learning, JCC Kraków, Festiwalem Kultury Żydowskiej i Instytutem Pamięci Narodowej w Krakowie.

19 January 2025 - “Song Behind Barbed Wire” - a poetic performance based on the collection of poems by Henryka and Ilona Karmel, prisoners of KL Płaszów, given on the Holocaust Remembrance Day at the Galicia Jewish Museum in Kraków, in cooperation with the Jewish Religious Congregation of Kraków, the Austeria Publishers, the Taube Center for Jewish Life & Learning, the JCC Kraków, the Jewish Culture Festival, and the Institute of National Remembrance in Kraków.

>>

21.01.2025 - „Odkrywanie warstw pamięci” - rozmowa o Muzeum KL Płaszów w Centrum Społeczności Żydowskiej w Krakowie.

21 January 2025 - “Uncovering Deposits of Memory” - a discussion on the KL Płaszów Memorial Museum at the Jewish Community Centre of Kraków.

<< | >>

16.03.2025 – oprowadzanie po terenie miejsca pamięci KL Plaszow po Marszu Pamięci upamiętniającym ofiary likwidacji krakowskiego getta, organizowanym przez Festiwal Kultury Żydowskiej, Gminę Miejską Kraków i Gminę Wyznaniową Żydowską w Krakowie.

16 March 2025 – a guided tour of the KL Plaszow memorial site following the March of Remembrance, commemorating the victims of the Kraków ghetto liquidation, and organized by the Jewish Culture Festival, Kraków Municipality, and the Jewish Religious Congregation of Kraków.

>>

17.03.2025 – „Długi cień Dreyfusa i Steigera. Dyskusja o narodzinach i skutkach nowoczesnego antysemityzmu” – spotkanie w synagodze Kupa z udziałem autorów książek: Grzegorza Gaudena („Polska sprawa Dreyfusa. Kto próbował zabić prezydenta”) i Jolanty Kurskiej („Wieczny powrót Dreyfusa”), we współpracy z Gminą Wyznaniową Żydowską w Krakowie.

17 March 2025 – “The Long Shadow of Dreyfus and Steiger. Discussing the Origins and Consequences of Modern Antisemitism” – a meeting at the Kupa synagogue with the authors of the books: Grzegorz Gauden (“The Polish Dreyfus Affair. Who Tried to Kill the President”) and Jolanta Kurska (“The Eternal Dreyfus”), held in cooperation with the Jewish Religious Congregation of Kraków.

<<

18.03.2025 – „Getto puste i wymarte robi upiorne wrażenie...” – wykład w JCC Centrum Społeczności Żydowskiej w Krakowie dotyczący likwidacji getta krakowskiego oraz pierwszych dni w KL Plaszow. Opowieść została zbudowana na podstawie tekstów źródłowych, a spotkanie zakończyła rozmowa o trudnej pamięci i Muzeum KL Plaszow.

18 March 2025 – “The ghetto, empty and desolate, makes a ghastly impression...” – a lecture given at the JCC Jewish Community Centre of Kraków, on the liquidation of the Kraków ghetto and first days at KL Plaszow. The narrative was based on source materials, and the meeting concluded with a discussion on difficult memory and the KL Plaszow Museum.

Już od miesiąca zaczynają pod cmentarzem żydowskim przy ulicy Jerozolimskiej budować baraki. Nie wiadomo było dokładnie, na jaki cel. Mówiono, że są to magazyny, to znów, że zostały zarekwirowane przez wojsko, to znów, że mają to być baraki dla nas, ponieważ getto ma zostać skasowane. Groźba tego wisiła nad nami stale. I znów jak poprzednio, tak i teraz wyznaczają ludzie różne terminy i prolongaty. [...] Znów do naszego życia wkradają się różne plotki i niepokojące człowieka wiadomości.

For a month now, they have been building barracks next to the Jewish cemetery on Jerozolimska Street. It was not clear exactly what purpose they served. Some said they were warehouses; other time, that the army had requisitioned them or that they were intended for us – because the ghetto was to be liquidated. The threat of this hung over us constantly. And just as before, people are now setting various deadlines and extensions. [...] Once again, various rumours and disturbing news are creeping into our lives.

Juliusz Feldman urodził się 24 grudnia 1923 r. w Krakowie. W czasie okupacji niemieckiej przebywał z rodziną w krakowskim getcie. Podczas akcji deportacyjnej przeprowadzonej w październiku 1942 r. najbliższych członków jego rodziny wywieziono do obozu zagłady w Bełżcu, gdzie zginęli. Po tej osobistej tragedii Feldman zaczął spisywać swoje wspomnienia z okresu II wojny światowej. Zapiski zawierają także opisy codziennego życia w getcie krakowskim oraz pierwszych dni z pobytu w obozie pracy przymusowej Płaszów. Pamiętnik urywa się nagle w kwietniu 1943 r. Prawdopodobnie wtedy Juliusz Feldman ukrył go na terenie zlikwidowanego getta – za futryną drzwi w zakładzie sortowania mebli przy ul. Limanowskiego 9. W KL Płaszów Feldman przebywał do 15 października 1944 r., kiedy został przeniesiony do KL Gross-Rosen. Później trafił do KL Buchenwald, gdzie najprawdopodobniej zginął. Jego pamiętnik odkryto w 1964 r. podczas remontu budynku przy ul. Limanowskiego 9.

Juliusz Feldman was born on 24 December 1923 in Kraków. During the German occupation, together with his family, he was in the Kraków ghetto. In October 1942, a deportation operation claimed his closest relatives, who were taken to the Bełżec extermination camp, where they perished. In the wake of this personal tragedy, Feldman began setting down his wartime memories. His notes also capture scenes of daily life in the Kraków ghetto and his first days at the Płaszów forced-labour camp. The diary breaks off abruptly in April 1943 – most likely the moment Feldman concealed it within the liquidated ghetto, hidden behind a door frame in a furniture-sorting workshop at 9 Limanowskiego Street. Feldman remained at KL Płaszów until 15 October 1944, when he was transferred to Gross-Rosen, and later to Buchenwald concentration camp, where he most likely perished. His diary came to light in 1964, during renovation work at 9 Limanowskiego Street.

<<

29.03.2025 – „Losy Krakowianek w obozie koncentracyjnym Płaszów” – oprowadzanie po miejscu pamięci, realizowane w ramach Miesiąca Krakowianek. Podczas spaceru przedstawione zostały historie młodych Krakowianek – Żydówek, m.in. Ziuty Grünberg, Stelli Müller-Madej, Haliny Nelken czy Ester Spagatner, więźniarek obozu pracy i koncentracyjnego Płaszów, nastolatek, których marzenia i plany przerwała wojna.

29 March 2025 – “The Stories of Kraków Women at the Płaszów Concentration Camp” – a guided tour of the memorial site, given as part of the Kraków Women's Month. The stories of young Jewish women from Kraków were told during the tour, including Ziuta Grünberg, Stella Müller-Madej, Halina Nelken and Ester Spagatner, the prisoners of the Płaszów labour and concentration camp, teenagers whose dreams and plans were interrupted by the war.

>>

16.05.2025 – „Wysłuchaj mojej historii...” – spacer, którego tematem przewodnim były losy więźniów KL Płaszów, zrealizowany został w ramach 21. Krakowskiej Nocy Muzeów.

16 May 2025 – “Listen to My Story...” – a tour focused on the topic of KL Płaszów prisoners' stories, given as part of the 21st Kraków Museum Night.

Cmentarze żydowskie w Podgórzu. Nowe wyniki badań
spotkanie online z Janiną Naskalską-Babik

29 maja 2025 r.

<<

29.05.2025 – „Cmentarze żydowskie w Podgórzu” – spotkanie online z Janiną Naskalską-Babik. Podczas wydarzenia autorka publikacji „Cmentarze żydowskie w Podgórzu. Historia, zniszczenia, obecny stan zachowania” zaprezentowała aktualny stan badań nad dwoma żydowskimi nekropoliami, na których terenie w 1942 roku Niemcy założyli obóz pracy przymusowej dla Żydów.

29 May 2025 – “The Jewish Cemeteries in Podgórze” – an online meeting with Janina Naskalska-Babik. The author of the publication “The Jewish Cemeteries in Podgórze. Their History, Destruction, Present Status of Preservation” explained the current state of research on two Jewish necropolises where Germans established in 1942 a forced labour camp for Jews.

Cmentarz Żydowskiej Gminy Wyznaniowej w Podgórzu, ze zbiorów Muzeum Krakowa

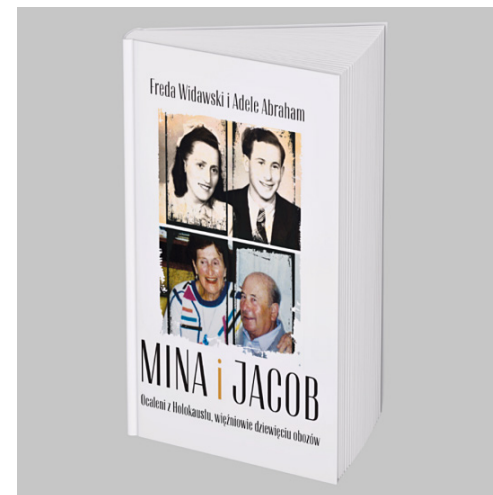
Cemetery of the Jewish Religious Congregation in Podgórze, collection of the Museum of Krakow

<<

12.06.2025 – „Historia KL Plaszow z uwzględnieniem Julagu III Biezanów” – wykład Jakuba Przystasza z Muzeum KL Plaszow w Centrum Kultury Podgórze, Dwór Czaczków.

12 June 2025 – “The History of KL Plaszow with Julag III Biezanów” – a lecture given by Jakub Przystasz from the KL Plaszow Memorial Museum at the Podgórze Culture Centre, Czaczków Mansion.

<<

∨ **26.06.2025** – „My, potomkowie Ocalałych” – spotkanie z Fredą Widawską i Adele Abraham, autorkami książki „Mina i Jacob. Ocaleni z Holocaustu, więźniowie dziewięciu obozów”. Wydarzenie odbyło się w Starej Synagodze, oddziale Muzeum Krakowa, w ramach Festiwalu Kultury Żydowskiej.

26 June 2025 – “We, the Children of Survivors” – a meeting with Freda Widawski and Adele Abraham, the authors of the book “Mina & Jacob. Holocaust Survivors of Nine Camps”. The event was held at the Old Synagogue, a branch of the Kraków Museum, as part of the Jewish Culture Festival.

Byłam bardzo przestraszona. Wyglądałam jak szkielet. Z powodu tyfusu włosy wypadły mi z przodu i bałam się, że nie zdołam przejść przez bramę bez utykania. Nie wierzyłam, że w takim stanie zostanę wybrana „na życie”. Koleżanki, z którymi chodziłam do szkoły przed wojną, dodały mi odwagi. [...] Przewiązały mi chustę wokół głowy, żeby zakryć brakujące włosy, nałożyły trochę koloru na twarz, złapały mnie pod ramiona i razem przeszliśmy. Maszerowaliśmy [...] do innego piekła: Płaszowa. Marsz był dla mnie bardzo ciężki, ale zawsze byłam optymistką i miałam nadzieję, że przeżyję.

I was very terrified. I looked like a skeleton. Due to typhus, my hair had fallen out at the front, and I was afraid I would not be able to pass through the gate without limping. I did not believe that in such a condition I would be selected “for life”. The friends I had gone to school with before the war gave me courage. [...] They tied a scarf around my head to cover the missing hair, put some color on my face, took me by the arms, and we passed through together. We marched [...] to another hell: Płaszów. The march was very hard for me, but I had always been an optimist and I hoped that I would survive.

Mina Widawski z d. Laub urodziła się 7 listopada 1921 r. w Kańczudze. W połowie lat 20. XX w. jej rodzice przeprowadzili się do Krakowa, gdzie ojciec pracował jako księgowy w młynie w Podgórzu. W czasie wojny rodzina znalazła się w getcie. W czerwcu 1942 r. rodziców Miny deportowano do obozu zagłady w Bełżcu, gdzie zginęli. Kilka miesięcy później Mina straciła dwóch braci – zmarli na dur brzuszny. W marcu 1943 r., po likwidacji getta, trafiła do obozu pracy przymusowej Płaszów, w którym od listopada 1942 r. przebywała jej siostra. Początkowo obie kobiety pracowały w komandzie budowy obozu, następnie w zakładach krawieckich Juliusza Madritscha. W listopadzie 1943 r. Mina została wywieziona do obozu pracy przy fabryce amunicji w Skarżysku-Kamiennej. W sierpniu 1944 r. zakład produkcyjny przeniesiono do Lipska, skąd w kwietniu 1945 r. w marszu śmierci Mina dotarła do Caveritz nad Łabą i tam odzyskała wolność. Jej siostra zginęła prawdopodobnie podczas ewakuacji obozu w Pionkach. Po zakończeniu wojny Mina poznała Jakuba Widawskiego, również ocalałego z Zagłady. Wzięli ślub i zamieszkali we Wrocławiu, a w latach 60. XX w. wyemigrowali do Australii i osiedlili się w Sydney. Mina Laub zmarła 31 października 2004 r.

Mina Widawski née Laub was born on 7 November 1921 in Kańczuga. In the mid-1920s, her parents moved to Kraków, where her father worked as an accountant at a mill in Podgórze. During the war, the family was in the ghetto. In June 1942, Mina's parents were deported to the Bełżec extermination camp, where they perished. A few months later, Mina lost two brothers – they died of typhoid fever. In March 1943, following the liquidation of the ghetto, she was sent to the Płaszów camp, where her sister had been held since November 1942. Initially, both women worked in the camp construction unit, and later in Julius Madritsch's textile workshops. In November 1943, Mina was transported to a labour camp at the munitions factory in Skarżysko-Kamienna. In August 1944, the production facility was moved to Leipzig, from where, in April 1945, Mina reached Caveritz on the Elbe during a death march and regained her freedom there. Her sister probably died during the evacuation of the camp in Pionki. After the war, Mina met Jakub Widawski, also a Holocaust survivor. They married and settled in Wrocław, and in the 1960s they emigrated to Australia and settled in Sydney. Mina Laub died on 31 October 2004.

<<

27.06.2025 – „5K Walk for the Living” – oprowadzanie po miejscu pamięci KL Plaszow uczestników wydarzenia Ride for the Living, we współpracy z Centrum Społeczności Żydowskiej w Krakowie JCC Kraków.

27 June 2025 – “5K Walk For the Living” – a guided tour of the KL Plaszow memorial site given to the participants in the Ride for the Living, in cooperation with the Jewish Community Centre of Kraków JCC Kraków.

>>

Lipiec-sierpień – cotygodniowe wakacyjne oprowadzania po miejscu pamięci KL Plaszow.

July-August – weekly summer guided tours of the KL Plaszow memorial site.

<< | >>

3.08.2025 – „Pamięć/Zachor”

3 August 2025 – “Memory/Zachor”

PAMIĘĆ/ZACHOR

Po raz piąty uczestnicy wydarzenia zebrani na terenie miejsca pamięci, czytając fragmenty relacji Ocalałych, upamiętniali ofiary KL Plaszow. Data symbolicznie łączy zdarzenia, które miały miejsce w obozie latem 1944 roku. W tzw. czarną niedzielę 6 sierpnia 1944 roku w reakcji na wybuch powstania w Warszawie Niemcy aresztowali blisko 6 tysięcy mężczyzn i osadzili ich w obozie płaszowskim. Lipiec i sierpień 1944 roku były też czasem zacierania śladów przeszłości KL Plaszow. Niemcy wysyłali w głąb III Rzeszy transporty więźniów, wywozili demontowane elementy obozowej infrastruktury oraz usuwali ślady zbrodni, paląc ciała ofiar. W 2025 roku wydarzeniu towarzyszyło odsłonięcie wystawy plenerowej.

Fragmenty relacji byłych więźniów obozu, które znalazły się na wystawie, są częścią Raportu Muzeum KL Plaszow 2025.

MEMORY/ZACHOR

All participants of event gathered on the memorial site for the fifth time to read fragments of testimonies given by the Survivors and commemorate the victims of KL Plaszow. Its date is a symbolic reference to a series of events that took place at the camp in the summer of 1944. On “Black Sunday”, 6 August 1944, in response to the outbreak of the Warsaw Uprising, Germans arrested almost 6 thousand men to detain them in the Plaszow camp. Evidence relating to the past of KL Plaszow was also destroyed in July and August 1944. The Germans deported the prisoners to Reich's inland, carried away disassembled components of camp infrastructure, and hid traces of crime by incinerating exhumed bodies of their victims. In 2025 the event was accompanied by launching our outdoor exhibition.

Fragments of accounts given by the former camp prisoners and featured on the exhibition are included in the KL Plaszow Memorial Museum Report 2025.

<<
28.09.2025 – oprowadzanie „Miejsce pamięci i Muzeum KL Plaszow. Architektura upamiętnienia” w ramach XXIV Podgórskich Dni Otwartych Drzwi (części Europejskich Dni Dziedzictwa „W stronę architektury. Młode dziedzictwo”). Podczas spaceru prócz historii przedstawione zostały założenia architektury Muzeum. Organizatorem wydarzenia było Stowarzyszenie Podgórze.pl przy wsparciu finansowym Rady Dzielnicy XIII Podgórze.

28 September 2025 – a guided tour “KL Plaszow Memorial Museum. The Architecture of Commemoration” as part of the 24th Podgórze Doors Open Days (within the European Days of Heritage “Towards Architecture. Young Heritage”). In addition to the history, the tour also addressed the Museum’s architectural plans. The event was organized by Association Podgórze.pl with financial support from the 13th Podgórze District Council.

>>
5.10.2025 – oprowadzanie w ramach projektu „Week-end seniora z kulturą”.

5 October 2025 – guided tour as part of the “Seniors’ Cultural Weekend”.

<<
29.10.2025 – „Muzyka, która nie zna ciszy” – spotkanie online poprzedzające listopadowy koncert „Muzyka krakowskich synagog”. Gośćmi spotkania poświęconego żydowskiej organowej muzyce sakralnej byli dr Jakub Stefek oraz dr Sylwia Jakubczyk-Słęczka.

29 October 2025 – “Music That Knows No Silence” – an online meeting preceding the November concert “The Music of Kraków Synagogues”. Dr. Jakub Stefek and Dr. Sylwia Jakubczyk-Słęczka were the guests of the meeting dedicated to Jewish sacred organ music.

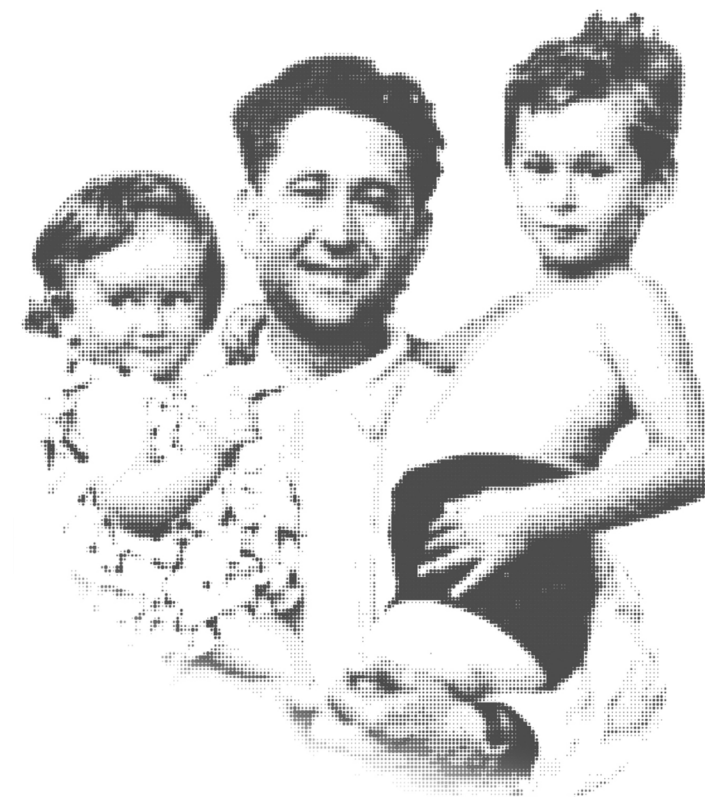

16.11.2025 – koncert „Muzyka krakowskich synagog” w synagodze Tempel przy ulicy Miodowej 24 w Krakowie. Partnerem wydarzenia była Gmina Wyznaniowa Żydowska w Krakowie oraz Instytut Muzykologii UJ. Podczas koncertu wystąpił organista Jakub Stefek wraz z towarzyszącymi mu solistami. Publiczność wysłuchała utworów kompozytorów żydowskich, przeznaczonych do celów liturgicznych i wykonywanych w synagogach reformowanych. Część muzyczną wydarzenia poprzedziła prelekcja dr Sylwii Jakubczyk-Słęczki.

16 November 2025 – the concert “The Music of Kraków Synagogues” at the Tempel Synagogue, 24 Miodowa Street in Kraków. The project partners included the Jewish Religious Congregation of Kraków and the Jagiellonian University Institute of Musicology. The concert was given by organist Jakub Stefek with accompanying soloists. The audience listened to works written by Jewish composers and intended for religious service at reformed synagogues. The musical part of the event was preceded by a lecture given by Dr. Sylwia Jakubczyk-Słęczka.

Uwięzieni w obozie zmienili się na nieokreślone osoby, którym pozostały tylko ich imiona i nazwiska. [...] Po pracy cisi, mali i skuleni, w pracy ciągną przez cały dzień lory pełne kamieni. Chude nogi grzęzną w lepkim błocie, głowy ich wiszą na długiej, chudej szyi, jakby w każdej chwili miały się oderwać od tułowia. Na pryczy oczy wlepione w głębokie oczodoły patrzą bez życia, bez nadziei i wiary. Kim byli cztery lata temu, czy zapomnieli?

In the camp, people became faceless figures, reduced to nothing more than their first and last names. [...] After work, they were silent, small and huddled, they drag carts full of stones all day long. Their thin legs sink into the sticky mud; their heads hang on long, thin necks, as if they might detach from their torsos at any moment. On their bunks, they fixed eyes in deep sockets stare lifelessly, without hope or faith. Who were they four years ago? Have they forgotten?

Abraham Roman Bosak urodził się 29 maja 1905 r. w Krakowie. W czasie okupacji razem z żoną Bronistawą oraz dziećmi Elikiem i Renią przebywał w krakowskim getcie, skąd w marcu 1943 r. trafił z rodziną do obozu płaszowskiego. W maju 1944 r., podczas tzw. apelu zdrowotnego, dzieci Bosaka wraz z grupą 1,5 tys. więźniów zostały deportowane do KL Auschwitz i tam zamordowane. Bronistawa Bosak zginęła w 1944 r. w KL Stutthof, Abraham Roman Bosak natomiast został przeniesiony do KL Mauthausen, gdzie zmarł 2 maja 1945 r. – zaledwie kilka dni przed końcem wojny. W czasie 17-miesięcznego pobytu w KL Płaszów pisał dziennik. Pozostawił 172 krótkie raporty z wydarzeń obozowych, które sporządził na 33 skrawkach papieru. Notatki prowadził w języku jidysz. Dziennik ukrył pod barakiem mieszkalnym nr 42 w załakowanej butelce. Bosak poinformował swojego bratanka Józefa o miejscu ukrycia zapisków i poprosił go o odszukanie ich po wojnie, co rzeczywiście się wydarzyło. Dziennik jest unikatowym świadectwem dokumentującym czas pobytu w obozie, znajduje się w zbiorach Instytutu Yad Vashem.

Abraham Roman Bosak was born on 29 May 1905 in Kraków. During the occupation, together with his wife Bronistawa and their children, Elik and Renia, he was in the Kraków ghetto; in March 1943, all they were sent to the camp in Płaszów. In May 1944, during the so-called 'health roll call', Bosak's children, along with a group of 1,500 prisoners, were deported to KL Auschwitz and murdered there. Bronistawa Bosak died in 1944 at KL Stutthof, whilst Abraham Roman Bosak was transferred to KL Mauthausen. He died on 2 May 1945 – just a few days before the end of the war. During his 17-month stay at Płaszów camp, he kept a diary in Yiddish. He left behind 172 short reports on camp events, which he wrote on 33 scraps of paper. He hid the diary in a sealed bottle under barrack No. 42. Bosak informed his nephew, Józef, of the hiding place and asked him to retrieve the notes after the war, which he did. The diary is a unique testimony documenting his time in the camp and is held in the collections of the Yad Vashem Institute.

Edukacja

Education

Na działania edukacyjne prowadzone przez Muzeum KL Plaszow w 2025 roku składały się oprowadzania, lekcje muzealne i wizyty studyjne. Działania skierowane do krakowskich szkół odbyły się dzięki wsparciu finansowemu Rady Dzielnicy XIII Podgórze. W 2025 roku frekwencja w Muzeum KL Plaszow wyniosła 2222 osoby.

Dzięki udostępnionej w 2024 roku wystawie plenerowej miejsce pamięci odwiedzają także osoby indywidualne oraz grupy z przewodnikami miejskimi.

The educational activities offered by the KL Plaszow Memorial Museum in 2025 included guided tours, museum classes and study visits. The projects addressed to Kraków schools were financially supported by the 13th Podgórze District Council. In 2025 the KL Plaszow Memorial Museum had 2222 visitors.

The outdoor exhibition opened in 2024 attracts to the memorial site both individual visitors and groups with licensed tourist guides.

Szkolenie przewodnickie

Guide training

W 2025 roku odbyła się kolejna edycja szkolenia przewodnickiego, w której wzięło udział 50 uczestników. Do udziału w nim zachęcaliśmy nie tylko osoby profesjonalnie zajmujące się oprowadzaniem, lecz także te, które interesuje historia naszego miasta i KL Plaszow. Szkolenie koncentrowało się na otwartej w 2024 roku wystawie plenerowej „KL Plaszow. Miejsce po, miejsce bez”.

A tourist guide training course offered in 2025 was attended by 50 people. The training course was open not only to professional tourist guides but also to people interested in the history of our city and KL Plaszow. It was focused on the outdoor exhibition opened in 2024: "KL Plaszow. A Site After, a Site Without".

Budowa Muzeum

Construction of the Museum

Po zrealizowaniu w marcu 2024 roku prac na terenie miejsca pamięci najważniejszym zadaniem muzeum w 2025 roku była budowa Memoriału, głównego obiektu wystawienniczo-administracyjnego muzeum. Obiekt powstaje u zbiegu ulic Swoszowickiej i Kamieńskiego, poza historycznym terenem poobozowym. Autorem projektu architektonicznego jest firma GPP Sp. z o.o., a wykonawcą robót firma Texom S.A.

Following the works completed in the memorial site area in March 2024, the most important task of the Museum in 2025 was the construction of the Memorial, designed as its main exhibition and management building. The building is constructed at the junction of Swoszowicka and Kamieńskiego Streets, outside the historic post-camp area. The architectural design is created by the company trading as GPP Sp. z o.o., and Texom S.A. is contracted to carry out building works.

Kwiecień – czerwiec – wykonanie sali wystawowej, przygotowanie próbnych wydruków części wystawy, zbrojenie pierwszego odcinka tunelu

April – June – completing the exhibition hall, making trial printouts of exhibition sections, reinforcing the first tunnel stretch

Styczeń – marzec – budowa części kondygnacji i ścian zewnętrznych budynku, rozpoczęcie budowy tunelu łączącego wystawę z terenem miejsca pamięci

January – March – construction of building storey sections and external walls, beginning the construction of the tunnel to connect the exhibition with the memorial site area

Październik – grudzień – zakończenie robót konstrukcyjnych przy tunelu wyjściowym, tyczenie części drogowej i układanie krawężników, montaż głównych drzwi wejściowych do obiektu, doprowadzenie budynku do stanu surowego zamkniętego (grudzień)

October – December – completion of structural works on the exit tunnel, implementing road design and installing curbs, installation of the building external door; completing the building envelope (December)

Lipiec – wrzesień – zakończenie budowy konstrukcji rampy będącej przedłużeniem tunelu, rozpoczęcie obsypywania budynku ziemią, montaż stolarki drzwiowej i okiennej, przygotowanie podbudowy otoczenia budynku

June – September – completing the structure of a ramp serving as a tunnel extension, the first phase of the building earth sheltering, installation of doors and windows, preparing foundations for adjacent facilities

Fundusze europejskie

European funds

Zadanie inwestycyjne „Muzeum – Miejsce Pamięci KL Plaszow” jest finansowane ze środków Gminy Miejskiej Kraków, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027 (FEnIKS).

11 grudnia 2025 roku odbyła się konferencja prasowa na temat działań realizowanych przez Muzeum KL Plaszow w ramach dotacji z programu FEnIKS. W wydarzeniu uczestniczyły Marta Cienkowska, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, oraz Maria Kłaman, Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa. Konferencję zorganizowano we wnętrzach powstającego budynku Muzeum KL Plaszow – Memoriału. Uczestnicy zwiedzali teren budowy, a obecni na miejscu pracownicy Muzeum KL Plaszow udzielali informacji dotyczących zarówno realizacji projektu, jak i historii byłego obozu.

The investment task named “KL Plaszow Memorial Museum” is financed from funds provided by Municipality of Kraków, the Minister of Culture and National Heritage, and the European Funds for Infrastructure, Climate and Environment 2021–2027 (FEnIKS).

A press conference held on 11 December 2025 was dedicated to the projects carried out by the KL Plaszow Memorial Museum using the FEnIKS programme subsidy. The event was attended by Marta Cienkowska, Minister of Culture and National Heritage, and Maria Kłaman, Deputy Mayor of Kraków. The conference was organized in the interiors of the KL Plaszow Memorial Museum building under construction. Its participants visited the construction site and received information from employees of the KL Plaszow Memorial Museum about project progress and the history of the former camp.

Całkowita wartość projektu wynosi 61 337 882,14 zł i obejmuje dofinansowanie w wysokości 44,9 mln zł, z czego:

- 11,29% tej kwoty, tj. 5 072 999,30 zł, pochodzi z dotacji celowej z budżetu państwa,
- 88,71% tej kwoty, tj. 39 858 923,02 zł, pochodzi z programu FEnIKS.

W ramach projektu wykonane zostaną następujące działania:

- budowa nowego budynku muzealnego – Memoriału – wraz z infrastrukturą,
- remont zabytkowego budynku Szarego Domu i dostosowanie go do potrzeb muzealnych,
- utworzenie wystawy stałej w Memoriale i Szarym Domu.

The total value of the project amounts to

PLN 61 337 882.14, including co-financing in the amount of **PLN 44.9 million**, of which:

- 11.29% of the sum, i.e. **PLN 5 072 999.30** is obtained from a state budget special-purpose subsidy,
- 88.71% of the sum, i.e. **PLN 39 858 923.02** is obtained from the FEnIKS programme.

The project includes the following tasks:

- construction of a new museum building – the Memorial – with necessary infrastructure,
- renovation of the historic Grey House building and its adaptation for museum purposes,
- permanent exhibition in the Memorial and the Grey House.

Napędzono nas do rozbierania prawie wszystkich baraków i ładowania na wagony, do opróżniania magazynów ze wszystkiego, co tam tylko się znajdowało. Pociągi dochodziły pod plac, gdzie zburzono kaplicę cmentarną. [...] Po rozebraniu baraków i wysłaniu wszystkiego, co dało się wywieźć, mieliśmy być zwolnieni do domów. Tak nam obiecano, a my głupi do ostatniego się wysilaliśmy. Niemcy wtedy stali się inni. Po prostu się bali. Gonili gorączkowo po obozie.

We were driven to dismantle almost all the barracks and load them on wagons, to clear the warehouses of everything that was in them. Trains arrived at the square where the cemetery chapel had been demolished. [...] After dismantling the barracks and sending away everything that could be taken away, we were to be released to go home. That is what we were promised, and we fools strained ourselves to the very end. The Germans then became different. They were simply afraid. They rushed frantically around the camp.

Wojciech Kuraś urodził się 19 kwietnia 1900 r. w Waksmundzie. Był działaczem społecznym, z jego inicjatywy w 1922 r. powstały w Waksmundzie Ognisko Związku Podhalan, chór i orkiestra. Od 1938 r. pełnił funkcję sołtysa tej miejscowości. Ze względu na działalność konspiracyjną mieszkańców wsi Niemcy przeprowadzili tam latem i jesienią 1943 r. akcje pacyfikacyjne. Po drugiej akcji, w październiku 1943 r., Wojciech Kuraś został aresztowany i wywieziony do obozu pracy przymusowej w Szebniach k. Jasła. Po likwidacji tego obozu w lutym 1944 r. został przeniesiony do KL Plaszow. We wrześniu 1944 r. wysłano go do obozu w Szczakowej, a stamtąd na roboty przymusowe do Niemiec. Był bratem Józefa Kurasia ps. Ogień. Zmarł 14 stycznia 1986 r. w Waksmundzie.

Wojciech Kuraś was born on 19 April 1900 in Waksmund. He was a community activist; in 1922, he founded the Podhalan Association's local branch, a choir and an orchestra in Waksmund. From 1938, he served as the village headman. Due to the underground activities of the village's inhabitants, the Germans carried out pacification operations there in the summer and autumn of 1943. After the second operation, in October 1943, Wojciech Kuraś was arrested and deported to a forced-labour camp in Szebnie near Jasło. Following the closure of that camp in February 1944, he was transferred to the KL Plaszow. In September 1944, he was sent to the camp in Szczakowa, and from there to forced labour in Germany. He was the brother of Józef Kuraś, alias 'Ogień' ['Fire']. He died on 14 January 1986 in Waksmund.

Pomnik Dźwiękowy KL Plaszow

The Audio Monument of KL Plaszow

Jednym z elementów upamiętnienia będzie Pomnik Dźwiękowy KL Plaszow, pozwalający doświadczyć miejsca pamięci poprzez muzykę.

Pomnik Dźwiękowy KL Plaszow pokryje dźwiękiem 37 hektarów terenu poobozowego. Składa się z trzech warstw: ziemi, alegorii i historii. Dwie pierwsze powstały w odniesieniu do tego, czym obecnie jest przestrzeń miejsca pamięci. Zaangażowani w projekt artyści nagrali dźwięki wydawane przez ziemię, kamień i wodę na terenie poobozowym. Warstwa alegorii to dźwięki wydobywane z obiektów pozyskanych podczas badań archeologicznych. Poziom historyczny to zachowane zapisy tekstowe wykonywanych w obozie piosenek, współcześnie udźwiękowione. Całość łączy kompozycja organowa wykonana przez Evę-Marię Houben na organach zbudowanych z kamienia płaszowskiego przez Ivána Larreę (zdjęcie). Kuratorem projektu jest Michał Libera.

W 2025 roku trwały prace nad finalną kompozycją Pomnika Dźwiękowego KL Plaszow. Powstały dodatkowe nagrania, a na terenie miejsca pamięci przeprowadzane były testy aplikacji służącej do odsłuchu pomnika.

The commemoration project includes the Audio Monument of KL Plaszow enabling visitors to experience the memorial site through music.

The Audio Monument of KL Plaszow will cover with sound message 0.37 sq. km of the post-camp area. It consists of three layers: earth, allegory and history. The first two layers are created with reference to the present memorial site space. The artists involved in the project have recorded sounds emitted by earth, stone and water in the post-camp area. The layer of allegory consists of sounds extracted from objects found during archaeological survey. The historical level consists of preserved lyrics of songs that were sung in the camp and have been recently recorded. These layers are combined to form a coherent whole using a composition for organ performed by Eva-Maria Houben on an organ built from Plaszow stone by Iván Larrea (picture). Michał Libera is the project curator.

In 2025 work was continued on the final composition of the Audio Monument of KL Plaszow. Additional material was recorded, and tests of the application designed to play the monument were performed in the memorial site area.

Zbiory

Collections

Powołane w 2021 roku Muzeum KL Plaszow stopniowo buduje swoją kolekcję. W 2025 roku do Archiwum MKLP włączone zostały zdjęcia oraz dokumenty od darczyńców indywidualnych. Dzięki uprzejmości pana Sebastiana Kudasa do kolekcji Muzeum trafiły trzy fotografie: jedna przedstawia cmentarze żydowskie w Podgórzu, a dwie mur krakowskiego getta (s. 40, fot. 1, 2).

Z kolei dokumenty archiwalne zostały przekazane do Muzeum przez pana Wojciecha Adamczyka. Zasób ten stanowi m.in. korespondencja Anny Stanisławskiej, matki darczyńcy, wysyłana z obozu pracy w Szepieniu i z KL Płaszów (zdjęcie).

Zdjęcia z uroczystości odsłonięcia Pomnika Ofiar Faszyzmu przekazała Muzeum pani Joanna Krzyściak (s. 41, fot. 3).

Krewni byłego więźnia Stanisława Ziembli przekazali zaś do Cyfrowego Archiwum KL Płaszów kopie wykonanych przez niego zdjęć terenu poobozowego (s. 41, fot. 4).

Ofiarodawcom bardzo dziękujemy, mając nadzieję, że podobne materiały będą z czasem coraz liczniej budować muzealną kolekcję.

The KL Plaszow Memorial Museum established in 2021 has gradually built up its collection. In 2025 photographs and documents donated by individuals were included in the Museum's Archive. Mr. Sebastian Kudas gave the Museum three photographs: one depicting two Jewish cemeteries in Podgórze, and two showing the Kraków ghetto wall (p. 40, pictures 1, 2).

Mr. Wojciech Adamczyk gave the Museum a set of historical documents. The set includes e.g. letters written by the donor's mother Anna Stanisławska, and sent from the labour camp in Szebnie and from KL Plaszow (picture).

Mrs. Joanna Krzyściak gave the Museum photographs depicting the unveiling ceremony of the Nazi Victim Memorial (p. 41, picture 3).

The family of former prisoner Stanisław Ziembła has donated to the KL Plaszow Digital Archive copies of photographs of the post-camp site taken by him (p. 41, picture 4).

We thank the donors gratefully, hoping that a growing amount of similar materials will enrich the Museum collection in time.

Wydrosza atterho

Testimony już na miejscu
swojego przemawiania.
Warunki jakie tu są to
włoda niewi-ohrone
jonne nar ohrone. To
co było poprzednio to
było rajem. I pi się na
głębokich deszach bez sensu
porywywa się jedna koł-
dowa. przez cały dzień
praca fizyczna ciężka
na powietrzu bez względu
na pogodę. I serwy
obiedowej nie ma.

four

1

2

40

3

4

41

Jesteśmy już na miejscu swojego przeznaczenia. Warunki, jakie tu są, to szkoda mówić – okropne, jeszcze raz okropne. To, co było poprzednio, było rajem. Śpi się na gołych deskach bez siennika, przykrywa się jedną kołdrzyną. Przez cały dzień praca fizyczna ciężka, na powietrzu, bez względu na pogodę. Przerwy obiadowej nie ma. Obiad się je wieczór, a cały dzień się pracuje o kawałku suchego chleba [...].

We have now reached our destination. The conditions here are – it's a shame to say – horrible, absolutely horrible. What we had before was paradise. We sleep on bare planks without a mattress, covered by a single thin duvet. All day long we do hard physical labour outdoors, whatever the weather. There is no break for a dinner. We eat in the evening, and we work all day on a piece of dry bread [...].

Anna Adamczyk z d. Stanisławska urodziła się 4 lipca 1921 r. w Poznaniu. Przed wojną mieszkała w Starym Sączu. Została aresztowana 28 września 1943 r. w Kamienicy koło Łącka za rzekomą współpracę z Armią Krajową i osadzona w więzieniu w Nowym Sączu. 2 października 1943 r. przewieziono ją do obozu pracy w Szebniach k. Jasła, skąd w lutym 1944 r. trafiła do KL Plaszow. Została zwolniona z obozu w sierpniu i skierowana do przymusowej pracy przy kopaniu okopów, z której uciekła 15 sierpnia 1944 r. Przebywając w obozie, wymieniała listy z Zygmuntem Kowalikiem, który pomagał jej w kontaktach z matką. Pod koniec 1944 r. Anna wróciła do Starego Sącza. Po wojnie uczyła się w liceum pedagogicznym, które ukończyła w 1946 r. W październiku tego samego roku wyszła za swojego przedwojennego narzeczonego Jana Adamczyka. Pracowała w jednym z miejscowych przedszkoli. Zmarła 13 października 2008 r. w Nowym Sączu.

Anna Adamczyk née Stanisławska was born on 4 July 1921 in Poznań. Before the war, she lived in Stary Sącz. She was arrested on 28 September 1943 in the village of Kamienica near Łącko for alleged involvement in the Home Army and imprisoned in Nowy Sącz. On 2 October 1943, she was transported to the labour camp in Szebnie near Jasło, from where she was sent to KL Plaszow in February 1944. She was released from the camp in August and sent to perform forced labour digging trenches, from which she escaped on 15 August 1944. Whilst in the camp, she exchanged letters with Zygmunt Kowalik, who helped her to keep in touch with her mother. Towards the end of 1944, Anna returned to Stary Sącz. After the war, she studied at a teacher-training college, graduating in 1946. In October of that same year, she married her pre-war fiancé, Jan Adamczyk. She worked at one of the local nurseries. She died on 13 October 2008 in Nowy Sącz.

Cyfrowe Archiwum

Digital Archives

Archiwum Cyfrowe KL Plaszow jest dostępnym online repozytorium wiedzy o ofiarach byłego obozu. Ze względu na to, że archiwum obozowe zostało zniszczone, Muzeum gromadzi dane dotyczące więźniów, pozyskując je z zasobów w Polsce i za granicą, a następnie uzupełnia cyfrową bazę. Obecnie w Archiwum Cyfrowym KL Plaszow znajdują się dane 21 014 osób, z czego 11 929 to więźniowie byłego obozu. Dodatkowo 9085 rekordów wprowadzonych w 2025 roku to dane osób pochowanych na dwóch żydowskich cmentarzach, na których założony został KL Plaszow.

W 2025 roku trwały prace nad modernizacją i aktualizacją repozytorium cyfrowego.

Archiwum Cyfrowe KL Plaszow jest dostępne pod adresem www.archiwum.plaszow.org.

The KL Plaszow Digital Archive is a repository of knowledge of the former camp victims. Since the camp archive was destroyed, the Museum collects information about the prisoners, obtaining it from sources in Poland and abroad to complete the digital database. The KL Plaszow Digital Archive currently contains data about 21 014 people, including 11 929 prisoners of the former camp. Additional 9085 records entered in 2025 contain data about people interred in the two Jewish cemeteries where KL Plaszow was established.

The work on upgrading and updating the digital repository was continued in 2025.

The KL Plaszow Digital Archive is available on www.archives.plaszow.org.

1 Fort- laufende Zahl	2 Datum und Zahl des obrigkeitlich vidirten Todtenbeschauzettels und Name des Todtenbeschauers	3 Des Absterbens					4 Der Beerdigung				5 Des Verstorbenen		
		Stunde	Tag	Monat	Jahr	Ort und Haus-Nr.	Tag	Monat	Jahr	Ort	Vor- und Zuname, Stand, Beschäftigung und Wohnung der Aelteren	Wohort	Haus-Nr.
21	Nr 142 Dr. Rakalski 26 Juni 1888. Podgórze	3 Uhr Morgens	6	Juni	1888	Podgórze Nr 141.	8	Juni	1888	Kleono	Braunman Rozalia	Podgórze	
22	Nr 139 Dr. Karasik 10 Juni 1888	2 Uhr nach Mittag	10	Juni	1888	Podgórze Nr 239	12	Juni	1888	Kleono	Intel i Max Jan s.s Simon & Ernest Intel	Podgórze	
23	Nr 143 Dr. Rakalski 19 Juni 1888	2 Uhr nach Mittag	19	Juni	1888	Podgórze Nr 143.	21	Juni	1888	Podgórze	Neulinger Sare Neufur s.s David & Rofko Neulinger	Podgórze	
24	Nr 148 Dr. Rakalski 24 Juni 1888	6 Uhr Morgens	24	Juni	1888	Podgórze Nr 148.	24	Juni	1888	Podgórze	Broderman David	Podgórze	

Fragment Księgi Umarłych za 1888 r. Żydowskiej
Gminy Wyznaniowej w Podgórzu, ze zbiorów Archiwum
Narodowego w Krakowie

Fragment of a Book of Death 1888 of the Jewish Reli-
gious Congregation in Podgórze, collection of National
Archives in Krakow

6 Geschlecht		7 Alter		
männlich	weiblich	Jahre	Monate	
	weiblich		3	
weiblich		1 1/2		
weiblich		1	5	
weiblich		8 3/4		

Wydawnictwa

Publications

W 2025 roku ukazał się drukiem drugi numer czasopisma „[Studia nad Obszarami Historii i Pamięci. Rocznik Muzeum KL Plaszow](#)”.

W najnowszym numerze rocznika zajmujemy się m.in. takimi zagadnieniami jak upamiętnienia w Sobiborze i w Babim Jarze, historia Muzeum Bojowników Getta czy losy rodziny Szaperów, zamordowanej w ZAL Plaszow.

Muzeum KL Plaszow współpracowało także z Janiną Naskalską-Babik przy tworzeniu bazy danych osób pochowanych na dwóch cmentarzach żydowskich w Podgórzu – przy ulicach Jerozolimskiej i Abrahama. To na tych cmentarzach w 1942 roku Niemcy założyli płaszowski obóz. Baza jest częścią publikacji J. Naskalskiej-Babik „Cmentarze Żydowskie w Podgórzu. Historia, zniszczenia, obecny stan zachowania”, która ukazała się pod koniec 2026 roku nakładem wydawnictwa Austeria, i została udostępniona w Cyfrowym Archiwum KL Plaszow.

Jesteśmy dumni, że mogliśmy włączyć się w proces analizy zachowanych ksiąg metrykalnych i w ten sposób także przyczynić się do zachowania pamięci o losach krakowskich Żydów.

The second volume of the journal “[Studies on History and Memory Areas: Yearbook of the KL Plaszow Memorial Museum](#)” was printed in 2025.

The latest issue of the yearbook is dedicated to such topics as commemoration in Sobibór and Babi Yar, the history of the Ghetto Fighters’ House, the story of the Szaper family, murdered at ZAL Plaszow.

The KL Plaszow Memorial Museum also worked together with Janina Naskalska-Babik on creating a database of people interred in two Jewish cemeteries in Podgórze – at Jerozolimska and Abrahama Streets. Germans established the Plaszow camp on the grounds of those cemeteries. The database is included in the book by J. Naskalska-Babik “The Jewish Cemeteries in Podgórze. History, destruction, state of preservation”, published by the end of 2026 by Austeria Publishers, and made available on the KL Plaszow Digital Archive.

We are proud of participating in the process of analysis of preserved vital records and thus also in preserving the memory of Kraków Jews and their stories.

Gdy wyszliśmy z Płaszowa, było jeszcze jasno. [...] Szliśmy przez całe miasto, dzień był pogodny i puścił trochę lód. Ale nim doszliśmy do szosy, to wszystko złapał mróz. Chodziło się jak po szkle. To była straszna, mroźna styczniowa noc. Byłam cała spocona. Nie tylko ja. [...] Zabijało nas pragnienie – jedliśmy śnieg po drodze. Tak doszliśmy do Krzeszowic, gdzie Niemcy zrobili postój. Bardzo długo trwała ta droga z Krakowa do Krzeszowic – całą noc. Rano w dalszą drogę. [...] 17 stycznia, w nocy, przyszedliśmy do Oświęcimia.

When we left Płaszów, it was still day. [...] We walked through the whole town; it was a clear day and the ice had thawed a little. But by the time we reached the road, it had all frozen over again. It was like walking on glass. It was a dreadful, freezing January night. I was covered in sweat. And I wasn't the only one. [...] We were dying of thirst – we ate snow along the way. That's how we reached Krzeszowice, where the Germans stopped for a break. The journey from Kraków to Krzeszowice took a very long time – the whole night. In the morning, we set off again. [...] On the night of 17 January, we arrived in Oświęcim.

Zluta Grünhut z d. Grünberg urodziła się 11 października 1927 r. w Krakowie. Była córką krakowskiego architekta Zygmunta Grünberga. W 1943 r. wraz z rodzicami została uwięziona w obozie płaszowskim. Zygmunt Grünberg był zmuszony pełnić funkcję szefa tzw. Bauleitungu (kierownictwa budowy obozu) i odpowiadał za wszystkie roboty budowlane na terenie obozu. Zluta wraz z matką Bertą były często przetrzymywane jako zakładniczki w więzieniu obozowym, co miało dać gwarancję odpowiedniego nadzoru Zygmunta Grünberga nad tempem prac prowadzonych na terenie obozu. 14 stycznia 1945 r. rodzina Grünbergów wraz z grupą ostatnich 600 więźniów pod nadzorem Niemców wyruszyła pieszo z KL Płaszów do KL Auschwitz. Tam Zluta straciła kontakt z ojcem, który zginął w KL Flossenbürg. Wraz z matką trafiły do KL Bergen-Belsen, a stamtąd w kwietniu 1945 r. do obozu KL Mauthausen. Berta zmarła w pociągu, Zluta natomiast przeżyła wojnę. W 1946 r. zeznawała na procesie sądowym komendanta KL Płaszów Amona Götha.

Zluta Grünhut née Grünberg was born on 11 October 1927 in Kraków. She was the daughter of the Kraków architect Zygmunt Grünberg. In 1943, she was imprisoned in the Płaszów camp along with her parents. Zygmunt Grünberg was forced to serve as head of the so-called Bauleitung (camp construction management) and was responsible for all construction work within the camp. Zluta and her mother Berta were frequently held hostage in the camp prison, which was intended to ensure that Zygmunt Grünberg properly supervised the pace of work carried out within the camp. On 14 January 1945, the Grünberg family, along with a group of the last 600 prisoners, set off on foot from KL Płaszów to KL Auschwitz under German supervision. There, Zluta lost contact with her father, who died in KL Flossenbürg. Together with her mother, she was sent to Bergen-Belsen concentration camp, and from there, in April 1945, to KL Mauthausen. Berta died on the train, whilst Zluta survived the war. In 1946, she testified at the trial of the KL Płaszów commandant, Amon Göth.

Rada Muzeum KL Plaszow

Council of the KL Plaszow Memorial Museum

8 kwietnia 2025 roku odbyło się ostatnie zebranie Rady Muzeum KL Plaszow pierwszej kadencji. Członkowie Rady wspierali muzeum od momentu jego powołania w 2021 roku, służąc pomocą oraz konsultując działania podejmowane przez instytucję na etapie jej formowania. Wszystkim członkom dotychczasowej Rady wyrażamy wdzięczność, mając nadzieję, że nasze wspólne działania na rzecz upamiętnienia byłego obozu będą kontynuowane w innych formach.

2 czerwca 2025 roku zakończył się nabór na przedstawiciela społeczności Krakowian w Radzie Muzeum KL Plaszow. Wyłoniony w powszechnym głosowaniu kandydat, pan Jacek Bednarz, wraz ze wskazaną przez Radę Dzielnicy XII panią Anną Gulińską reprezentować będą mieszkańców naszego miasta w nowym składzie Rady.

10 października 2025 roku odbyło się pierwsze zebranie Rady Muzeum KL Plaszow drugiej kadencji, podczas którego Łukasz Sęk, zastępca prezydenta Krakowa, wręczył członkom Rady akty powołania. Radni zapoznali się z działaniami realizowanymi przez Muzeum przez ostatnie cztery lata i planami na kolejny okres oraz odwiedzili miejsce budowy Memoriału.

The first-term KL Plaszow Memorial Museum Council held its latest meeting on 8 April 2025. The Council members supported the Museum since its establishment in 2021, providing assistance and consulting the activities undertaken by the institution in the phase of its formation. We are sincerely grateful to all members of the first-term Council, hoping that our joint work aimed to commemorate the former camp will continue in other forms.

2 June 2025 was the deadline for nominating a representative of the Cracovian community in the Council of the KL Plaszow Memorial Museum. The candidate elected by general vote, Mr Jacek Bednarz, together with Ms Anna Gulińska appointed by the 12th District Council, will represent citizens of our city in the new Council membership.

10 October 2025: the first meeting of the second-term Council of the KL Plaszow Memorial Museum, when the Council members received their deeds of appointment from Łukasz Sęk, Deputy Mayor of Kraków. The councillors received information about the tasks completed by the Museum over the last four years, plans for the current period, and visited the Memorial construction site.

Pierwsze zebranie Rady Muzeum KL Plaszow drugiej kadencji, 10 października 2025

The first meeting of the second-term Council of the KL Plaszow Memorial Museum, 10 October 2025

Rada Muzeum KL Plaszow I kadencji na budowie Memoriału, 8 kwietnia 2025

The first-term KL Plaszow Memorial Museum Council at the construction site of Memorial, 8 April 2025

Skład Rady Muzeum KL Plaszow II kadencji na lata 2025-2028

Second-term membership of the Council of the KL Plaszow Memorial Museum 2025-2028

Emil Bajorek

Stowarzyszenie Podgórze.pl
Association Podgórze.pl

Jacek Bednarz

Przedstawiciel Krakowian
Krakow residents' representative

Artur Buszek

Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa
ds. Organizacji Pozarządowych
Kraków Mayor's Proxy
for Non-Governmental Organizations

dr Piotr M.A. Cywiński

Dyrektor Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau
Director of the Auschwitz-Birkenau State Museum

Maciej Fijak

Radny Dzielnicy XIII Podgórze
13th Podgórze District Councillor

Anna Gulińska

Przewodnicząca Komisji Kultury
i Dialogu Rady Dzielnicy XIII Podgórze
Chair of the Culture and Dialogue Committee
of the 13th Podgórze District Council

Lilli Haber

Przewodnicząca Związku Krakowian w Izraelu
Chair of the Israeli Association of Cracovians

Helena Jakubowicz

Przewodnicząca Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie
President of the Jewish Religious Congregation in Kraków

Zbigniew Kożuch

Radny Miasta Krakowa
Kraków City Councillor

dr Michał Niezabitowski

Dyrektor Muzeum Historycznego Miasta Krakowa
Director of the Kraków Museum

prof. dr hab. Zdzisław Noga

Instytut Historii i Archiwistyki
Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej
Institute of History and Archival Science
University of the National Education Commission

dr hab. Katarzyna Person-Wooddin

Dyrektor Muzeum Getta Warszawskiego
Director of the Warsaw Ghetto Museum

Michael Schudrich

Naczelny Rabin Polski
Chief Rabbi of Poland

prof. dr hab. Magdalena Saryusz-Wolska

Dyrektor Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie
Director of the German Historical Institute in Warsaw

prof. dr hab. Roma Sendyka

Wydział Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego
Faculty of Polish Studies, Jagiellonian University

Nagrody

Awards

„Kraków bez barier”

Muzeum KL Plaszow w 2025 roku otrzymało wyróżnienie w XVIII edycji Konkursu „Kraków bez barier” 2024 (obszar Budownictwo dostępne, kategoria: Przestrzenie zabytkowe). Nagroda została przyznana za: „dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami obszaru cennego ze względów historycznych i przyrodniczych”. Wyróżnienie jest dla nas zarówno zaszczytem, jak i zobowiązaniem na przyszłość, które będziemy starali się spełniać.

“Kraków Without Barriers”

The KL Plaszow Memorial Museum won in 2025 a prize in the 18th “Kraków Without Barriers” contest 2024 (in the field Accessible Building, category: Historic Spaces). The prize was given for: “adaptation to the needs of people with disabilities of an area valuable for historical and natural reasons”. The prize means for us both an honour and a commitment to be fulfilled in the future.

Apel do więźniów i ich rodzin

Appeal to the prisoners and their families

Głównym celem działalności Muzeum KL Plaszow jest ocalenie pamięci o byłych więźniach obozu. Służy temu budowane przez nas Archiwum Cyfrowe KL Plaszow, dostępne pod adresem www.archiwum.plaszow.org.

Dzięki informacjom o indywidualnych losach więźniów możemy we właściwy sposób opowiadać o całej historii niemieckiego nazistowskiego obozu pracy i koncentracyjnego Plaszow. Wiedza o zamordowanych i ocalałych jest bezcenna. Jest depozytem, który staramy się zabezpieczyć i którym dzielimy się w naszej pracy edukacyjnej i naukowej. Dlatego zwracamy się z apelem do Ocalałych i Ich Rodzin o kontakt z Muzeum KL Plaszow w Krakowie. Tylko wspólnie zdołamy ocalić pamięć o tych, którzy byli więźniami obozu Plaszow.

Czekamy na kontakt i informacje od Państwa. Prosimy pisać na adres: archiwum@plaszow.org lub Muzeum KL Plaszow, ul. Lipowa 3/115, 30-702 Kraków. Zapraszamy również do kontaktu telefonicznego pod numerem +48 12 307 02 53.

The principal objective of KL Plaszow Museum is to preserve the memory of the former camp's prisoners. We pursue this objective by building the KL Plaszow Digital Archive that is available at: www.archives.plaszow.org.

Collected items of information about individual fates of the prisoners enable us to compile and present a complete history of the German Nazi labour and concentration camp Plaszow. Knowledge of the killed and the survivors is priceless. It is a deposit that we feel obliged to preserve and share in our educational and research projects. Hence, we appeal to the Survivors and Their Families to contact the KL Plaszow Museum in Kraków. Together we can preserve the memory of those who were imprisoned in the Plaszow camp.

We look forward to receiving your letters and information. Please contact us at: archiwum@plaszow.org or Muzeum KL Plaszow, ul. Lipowa 3/115, 30-702 Kraków. We also encourage you to contact us by telephone: +48 12 307 02 53.

Muzeum KL Plaszow. Raport z działań w 2025 roku
KL Plaszow Memorial Museum. Report on Activities in 2025

Opracowanie | Compiled by

Zespół Muzeum KL Plaszow | KL Plaszow Museum Team

Redakcja | Text editing

Anna Kandzior-Zug

Projekt | Design

Janek Mońka

Skład | DTP

Kamil Karski

Tłumaczenia | Translations

SIGILLUM NOVUM Sp. z o.o.

Zdjęcia | Photos

Kamil Karski, Michał Lichtański, Ludmiła Maruszewska,
Ewa Piasecka, Jakub Przystasz, Marta Śmietana

Archiwalia | Archives

Archiwum Narodowe w Krakowie | National Archives in Kraków
Muzeum KL Plaszow | KL Plaszow Memorial Museum
Muzeum Krakowa | Museum of Krakow
National Holocaust Center and Museum
Żydowski Instytut Historyczny | Jewish Historical Institute
zbiory prywatne | private collections

Muzeum – Miejsce Pamięci KL Plaszow w Krakowie.

Niemiecki nazistowski obóz pracy i obóz koncentracyjny (1942-1945)
(w organizacji)

The KL Plaszow Memorial Museum in Kraków.

The German Nazi Labour and Concentration Camp (1942-1945)
(in organization)

ul. Lipowa 3/115

30-702 Kraków

tel.: +48 12 307 02 53

e-mail: info@plaszow.org

www.plaszow.org

Archiwum Cyfrowe KL Plaszow | KL Plaszow Digital Archive

www.archiwum.plaszow.org

www.archives.plaszow.org

Wersja cyfrowa | Digital edition

Kraków 2026

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

MUZEUM
KL PLASZOW

